

REVIDERT PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL 2017-2020

Vedtatt i kommunestyret 25.02.19, sak 4/2019

Selbu kommune

1 Om selskapskontroll

I følge kommuneloven § 77 nr. 5 er kontrollutvalget pålagt å "... påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.". I forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 14 er dette videre definert slik:

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll). Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kap. 3.

Slik det fremgår av denne paragrafen er det obligatorisk for kommunen å gjennomføre *eierskapskontroll*, definert som kontroll med forvaltningen av eierinteressene, herunder kontroll av om den som utøver eierskapet gjør det i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Videre er det anledning til å gjennomføre *forvaltningsrevisjon* i selskaper, slik definert i kommuneloven § 77 nr. 4:

...kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger...

Det er et diskusjonstema hvilke selskapsformer og eierskap som inngår i begrepet selskapskontroll. Det er på det rene at dette som et lovpålagt minimum må omfatte kommunens eierskap i aksjeselskap (AS), allmennaksjeselskap (ASA), interkommunale selskap (IKS), og samvirkeforetak og andre selskaper med begrenset ansvar (BA, SA). Denne planen legger videre til grunn at selskapskontrollen også skal omfatte alle selvstendige virksomheter der kommunen har et eierskap eller interesser med tydelig karakter av eierskap, deriblant interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27, stiftelser og foreninger.

1.1 Plan for selskapskontroll

I følge forskriftens § 13, første ledd skal det også "...minst en gang i valgperioden utarbeides plan for gjennomføring av selskapskontroll. Dette skal skje senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert."

I likhet med plan for forvaltningsrevisjon hviler det på kontrollutvalget å fremme forslag om plan for selskapskontroll, mens det er kommunestyret som vedtar planen. Planen skal bygge på en overordnet analyse. Denne planen er basert på en slik analyse gjennomført av Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS, felles for kontrollutvalgene hos selskapets 15 eiere.

1.2 Gjennomføring av selskapskontroll

Revisjon Midt-Norge SA er i henhold til den inngåtte selskapsavtalen, det selskapet som skal gjennomføre selskapskontroll på vegne av de 15 deltakerne i selskapet.

1.2.1 Bestilling av selskapskontroll

Kontrollutvalget foretar bestilling av selskapskontroll, med nærmere innretning av undersøkelsen, med bakgrunn i de vedtatte prioriteringene.

1.2.2 Innsyn

Kommuneloven § 80 hjemler følgende innsynsrett i selskaper for kontrollutvalget eller den som utfører kontroll på vegne av dette:

§ 80. Selskapskontroll

I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6, i interkommunale styrer etter § 27 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet. (1006)

Kommunestyret eller fylkestinget (1007) kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor. (1008)

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Denne lovbestemte innsynsretten gjelder altså bare for selskap eid 100 % av kommuner og fylkeskommuner i fellesskap. I selskaper med andre eiere, eller selskapsformer ikke omfattet av denne formuleringen må retten til innsyn skaffes med andre hjemler.

Et alternativ er å sørge for at selskapets vedtekter gir rett til innsyn for eiernes kontrollorganer. I aksjeselskaper og de fleste andre selskapsformer kan en slik hjemmel fastsettes av generalforsamling med 2/3 flertall. Som ansvarlig offentlig eier bør kommunen søke å få inn slike bestemmelser i vedtektene, i alle fall i selskaper som stort sett er offentlig kontrollerte.

Der ingen slik hjemmel finnes kan man ved vedtak om selskapskontroll i et kontrollutvalg anmode om at selskapet frivillig gir slikt innsyn. Erfaringsmessig er dette uproblematisk i selskaper som hovedsakelig finansieres med offentlige midler, eller der det offentlige er dominerende på eiersiden. Dette er likevel lite ønskelig, da det gir selskapet anledning til å motsette seg kontroll.

Et siste alternativ er å gjennomføre selskapskontroll utelukkende basert på offentlig tilgjengelig informasjon, og den informasjon som finnes i kommunenes arkiver. For ren eierskapskontroll, dvs. kontroll med kommunens utøvelse av eierskap, kan dette være tilstrekkelig, men det vil neppe være nok til å kunne gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Det er derfor en fordel om kommunen sørger for å be sine eierrepresentanter reise spørsmål om å ta inn regler om innsyn i vedtektene ved generalforsamling i selskaper der innsyn ikke er pålagt ved lov.

1.2.3 Samarbeid om selskapskontroll

I selskaper der flere kommuner er eiere, særlig der flere kommuner med samme revisor er eiere, vil det være hensiktsmessig å søke å inngå samarbeid om selskapskontroll. Dette både av ressurs hensyn i revisjonsarbeidet, da de fleste vurderinger vil kunne være gyldige for flere eiere, men også av hensyn til at selskapet ikke skal pålegges kontroll oftere enn nødvendig.

Dette fordrer at kommunenes prioriteringer for selskapskontroll samordnes, og at kontrollutvalgene må gis myndighet til å prioritere mellom aktuelle prosjekter basert på hvilke prosjekter der det finnes interesserte samarbeidspartnere.

1.2.4 Ressurser

Ressurser til gjennomføring av selskapskontroll må, dersom kommunen ikke ønsker å tilføre nye ressurser til formålet, tas av samme ressurser som stilles til rådighet for forvaltningsrevisjon. Det vil derfor være nødvendig å foreta en løpende prioritering mellom disse to formålene før bestilling av prosjekter. Det kan være hensiktsmessig at myndighet til å gjøre denne prioriteringen legges til kontrollutvalget.

1.3 Rapportering

Revisjonen rapporterer løpende til kontrollutvalget om hvert enkelt gjennomført prosjekt. Kontrollutvalget legger disse løpende fram for kommunestyret. Det forutsettes at det for felles prosjekter mellom flere kommuner kan rapporteres i én felles rapport der dette er hensiktsmessig.

2 Eierskap og eierstyring i Selbu kommune

Kommunestyret har vedtatt "Selbu kommunes eierstrategi for forvaltning av kommunens interesser i eksterne selskaper" den 14.03.2011. Kommunestyret vedtok en endring i eierstrategien den 27.6.16. Formannskapet skal nå årlig fremme en sak for kommunestyret med orientering om kommunens engasjement i heleide selskap og selskap hvor kommunen har aksjemajoritet. Før de øvrige selskap fremmes en sak en gang i valgperioden, samt ved behov. Kommunestyret skal årlig ha en sak med oversikt over alle eierforhold.

Formannskapet har fått rollen som eierskapsutvalg.

Kommunen har utarbeidet eierskapsmeldinger for de viktigste selskapene.

3 Prioriterte prosjekter for selskapskontroll i planperioden

1. Eierstyring

Oppfølging av eierstyringen kommer innenfor den obligatoriske selskapskontrollen og må gjennomføres i valgperioden. Her følger en opp praktiseringen av kommunens eierstyring. Denne kan blant annet inkludere kontroll med praktisering av eierskapsstrategi, rutiner rundt deltakelse i generalforsamlinger og kommunikasjon med selskapene man er eier i. Slik kontroll kan eventuelt ta utgangspunkt i oppfølgingen av noen enkeltsselskaper. Kommunens eierstyring bør gjennomgås i løpet av valgperioden, selv om kontrollutvalget kan holde seg oppdatert gjennom orienteringer fra rådmannen.

2. Kontroll av utvalgte selskaper, i prioritert rekkefølge

Ved selskapskontroll av enkeltsselskaper der flere kommuner er eiere er det hensiktsmessig å søke å gjennomføre disse i samarbeid. Der kommunen er en liten eier i samarbeid med andre vil prosjekter prioritert i denne listen kun gjennomføres dersom prosjektene også blir prioritert av kontrollutvalgene i andre eierkommuner. Et eksempel på dette kan være Innherred renovasjon IKS. I 2014 deltok Selbu sammen med ca 20 andre kommuner i en kontroll i forhold til TrønderEnergi AS.

Sekretariatet har satt opp eierskapsoppfølging som et eget punkt da denne er obligatorisk i løpet av valgperioden. Her kan en selvstøtt kun avgrense oppfølgingen kun til enkeltsselskap og ikke vurdere kommunens totale eierskapsoppfølging.

Prioritering	Prosjekt	Involverte selskaper ¹	Involverte kommuner ²
1.	Selbu Energiverk AS	Selbu Energiverk AS	Selbu
2.	Oppfølging av Selbu kommunes eierstyring.	Vurderes av kontrollutvalget.	Selbu
3	Selbu Vekst AS	Selbu Vekst AS	Selbu
4.	Fokus på selvkostprinsippet har prioritet, men andre områder er aktuelle	Innherred Renovasjon IKS	Malvik, Selbu, Tydal (1.1.17), Stjørdal, Meråker, Frosta, Levanger, Verdal Inderøy og Leksvik.

3.1 Utdyping av de enkelte prosjektene

Gjennomgående for alle prosjektene som går på konkrete selskaper vil vurdering av selskapenes økonomi og forutsetninger for drift, i tillegg til etterlevelse av lovverk (offentlighet, anskaffelser, likestilling) være aktuelle problemstillinger. Det vil også i de fleste tilfeller være nærliggende å gjøre en vurdering av eiernes rolle. I tillegg kommer problemstillinger spesifikke for de enkelte selskaper. I hvert tilfelle vil det være nødvendig med en ytterligere utvelgning og spissing av problemstillinger før bestilling av prosjekter.

3.1.1 Selbu Energiverk AS

Selskapets driver produksjon, overføring og omsetning av energi, samt annen forretningsmessig virksomhet og tjenester knyttet til dette. Selskapet er svært viktig for Selbu kommune. Bedriftens økonomiske resultater, styring og/ eller tjenester virksomheten utfører, vil påvirke kommunens omdømme i stor grad.

¹ Selskaper i kursiv er ikke underlagt reglene om innsyn i kommuneloven § 80.

² Kommuner i kursiv har ikke Revisjon Midt-Norge IKS som revisor.

Kommunestyret som generalforsamling har alle muligheter til å drive eierstyring og holde seg oppdatert om virksomheten. En selskapskontroll i Selbu Energiverk AS kan gjennomføres som forvaltningsrevisjon av hele eller deler av virksomheten, da selskapet er 100% kommunalt eid.

3.1.2 System og praksis for eierstyring

Praktiseringen av kommunens eierstyring er viktig. Kontrollutvalget er kjent med at Selbu kommune har vedtatt eierstrategi og at eierskapsmeldinger er utarbeidet for de viktigste selskapene. Kontrollen kan blant annet inkludere kontroll med praktisering av eierskapsstrategi, rutiner rundt deltakelse i generalforsamlinger og kommunikasjon med selskapene man er eier i. Slik kontroll kan eventuelt ta utgangspunkt i oppfølgingen av noen enkeltelskaper.

3.1.3 Selbu Vekst AS

Selskapet ble stiftet 30.4.13. Kommunen eier 24% av selskapet og har skudd inn tomteverdier. Det var en del utfordringer knyttet til stiftelsen. (Selbu Tomteselskap AS) Selskapet skiftet daglig leder og styreleder i 2014. En sentral del av kontrollen blir å vurdere status etter ca 3,5 års drift. Er kommunens forutsetninger for etablering og drift av selskapet innfridd? Det er viktig at kontrollutvalget i tilknytning til bestilling har en dialog med rådmannen og/eller eierskapsutvalget, der dette er naturlig.

3.1.4 Innherred Renovasjon IKS

Jf ovenfor under pkt 3.1. Viktig at kontrollutvalget i tilknytning til bestilling har en dialog med rådmannen og/eller eierskapsutvalg, der dette er naturlig. Det er i denne type selskap interessant å se at selskapet skiller klart mellom kostnader og inntekter knyttet til selvkostområdet og andre aktiviteter i selskapet. *Rapport fra selskapskontroll av Innherred Renovasjon IKS behandles i kommunestyret våren 2019.*

4 Vedlegg 1: Oversikt over kommunens eierskap

Orgnr	Navn	Type	Eierandel
971579307	Gimle BA	BA	0,00%
976069382	Haverneset Eiendom AS	AS	4,00%
971217391	Innherred Renovasjon IKS	IKS	4,70%
971375965	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS	IKS	1,67%
866818452	Kommunekraft AS	AS	0,30%
988799475	Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS	IKS	3,60%
916484496	Midt-Norge 110-sentral IKS	IKS	1,30%
944679286	Norbit EMS AS	AS	2,33%
917393222	Norservice Eiendom AS	AS	0,40%
988067075	Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS	AS	0,23%
977036283	Revisjon Midt-Norge IKS	IKS	3,60%
980498646	Selbu Energiverk AS	AS	100,00%
912211878	Selbu Vekst AS	AS	24,04%
950351012	Selbuskogen skisenter AS	AS	14,39%
926257145	Selbu-Trykk AS	AS	100,00%
963918526	Sifa AS	AS	44,17%
984463855	Siva Selbu eiendom AS	AS	33,33%
980417824	TrønderEnergi AS	AS	1,58%
985799504	Tydal skisenter AS	AS	4,60%
995839865	Usma Kraft AS	AS	1,15%
963928114	Årsøya Fritidspark AS	AS	38,66%

Opgitt "eierandel" for foreninger, stiftelser og andre eierløse sammenslutninger representerer dette en beregnet størrelse på interessen i foretaket. Eierandel oppgitt til 0,0 % kan enten bety eierandel lavere enn 0,05 %, ukjent eierandel eller ikke faktisk eierskap.